

УДК 378:378.147.091.33-27.22]:811(043.3)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-3-25>

Олена ПИЛИПЕНКО,
orcid.org/0000-0002-6249-912
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології і перекладу
Національного університету біоресурсів і природокористування України
(Київ, Україна) pilipenko.helena@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСВІДУ УКРАЇНСЬКИХ ЗВО

Пандемія Covid-19 змусила Україну, як і інші країни, перейти до дистанційної освіти. У статті розглянуто результати опитування студентів-філологів Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП) та Академії адвокатури України, які вивчають англійську мову як другу іноземну. Інструментом збору відомостей є анкета, що містила 22 запитання. Учасники відповідали на анкету в Інтернеті, відповіді фіксувались у Google forms. Дослідження здійснено на вибірці сукупності, яка становила 105 респондентів. Дослідження, проведене у травні 2021 року, виявило ставлення студентів до онлайн-викладання та онлайн-навчання іноземної мови. Опитування здійснено задля визначення загальної готовності студентів до роботи із дистанційним форматом вивчення іноземної мови. Результати дослідження продемонстрували досить високий рівень готовності студентів опанувати іноземну мову у новому форматі.

Метою роботи є отримання відомостей про ставлення студентів до дистанційного навчання, виявлення проблем і надання рекомендацій із подальшого вдосконалення процесу дистанційного навчання у ЗВО.

Методологія дослідження. Базою дослідження стали чотири групи студентів-філологів I-IV курсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП) та Академії адвокатури України.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше досліджено ставлення студентів-філологів, які вивчають англійську мову як другу іноземну, до дистанційного навчання.

Результати роботи та ключові висновки. Результати дослідження продемонстрували досить високий рівень готовності студентів опанувати іноземну мову у нових умовах і підтвердили необхідність використання дистанційного способу навчання іноземної мови як оптимального формату навчання у ЗВО для студентів і викладачів.

Ключові слова: іноземна мова, анкетування студентів, дистанційне навчання, вивчення мов.

Olena PYLYPENKO,
orcid.org/0000-0002-6249-912
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) pilipenko.helena@gmail.com

DISTANCE LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES: RESULTS OF THE EXPERIENCE OF UKRAINIAN UNIVERSITIES

The Covid-19 pandemic has forced Ukraine, like other countries, to move to distance education. The article deals with the results of a survey of philology students who study English as a second foreign language at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (NULES) and the Academy of Advocacy of Ukraine. The data collection tool is a questionnaire that consisted of 22 questions. Participants answered the questionnaire on the Internet, their answers were saved in Google forms. The survey embraced 105 respondents. A study conducted in May 2021 revealed students' attitudes toward online teaching and foreign language learning. The survey was conducted to determine the readiness of students to learn a foreign language online. The results of the study showed a fairly high level of students' readiness to learn a foreign language in a new format.

The purpose of the work is to obtain data on students' attitude to distance learning, identify problems and provide recommendations for further improvement of the distance learning process in higher education institutions.

Research methodology. The study was carried out taking into account the feedback of four groups of philology students (I-IV years of study) of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (NULES) and the Academy of Advocacy of Ukraine.

The scientific novelty of the work lies in the fact that for the first time it studies the attitude of the philology students who study English as a second foreign language to distance learning.

Research results and conclusions. The results of the study showed a fairly high level of students' readiness to learn a foreign language in the new environment and confirmed the need of distance foreign language learning as the most optimal learning format in higher education institutions for students and teachers.

Key words: foreign language, student questionnaire, distance learning, language learning.

Постановка проблеми. Масштабний перехід на дистанційне навчання через пандемію змушує багато країн, до яких належить і Україна, кардинально переглянути традиційні підходи до надання освітніх послуг. Реформування освітньої галузі є відповіддю на запит суспільства, оскільки саме освіта забезпечує якість людського капіталу, який є основою економічного процвітання кожної держави. Технічна еволюція, модернізація і розвиток ІТ-технологій сприяли виникненню нових підходів в освітній галузі (Allen & Seaman, 2017; Kertes, 2018). Інтернет набуває головної ролі у підтримці віддаленої роботи, в електронному навчанні та онлайн-співпраці (Favale et al., 2020). Діджиталізація всіх сфер суспільного життя є трендом сьогодення у справі забезпечення високих стандартів життя та у широкому сенсі практичності в освітньому процесі. Наприклад, якщо 32 томи друкованої Британської Енциклопедії «Британіка» мають загальну вагу близько 60 кілограмів, 900 томів «Вікіпедії» (25 ГБ) уміщуються на карті пам'яті вагою лише кілька грамів (Petko, 2014:18).

Різкий перехід на «дистанційний формат» став вимушеним заходом. Не всі українські ЗВО продемонстрували готовність до цієї кардинальної перебудови всього навчального процесу, виходячи з об'єктивно різного рівня розвиненості інформаційної інфраструктури, забезпеченості дисциплін електронними освітніми ресурсами, готовності викладачів до використання цифрових платформ і сервісів в освітньому процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичним питанням дистанційної освіти і супровідним поняттям присвячено безліч праць українських науковців, таких як О. Андреев (2013), Н. Арістова (2015), В. Биков (2008), О. Васюк (2011), А. Штепура (2021). У контексті дослідження особливе значення мають роботи іноземних дослідників Г. Чайлдза (Childs, 2001), М. Мура (Moore, 1991), Б. Холмберга (Holmberg, 1995), І. Рофе (Roffe, 2004). На думку шведського науковця Холмберга, автора емпатійної теорії дистанційного навчання, дистанційне навчання є дидактичним спілкуванням між студентами і викладачами за відсутності синхронного двостороннього зв'язку між ними (Holmberg, 1995). В основі багатьох курсів дистанційного навчання лежить теорія транзакційної дистанції американського науковця Майкла Грехема Мура, який стверджував, що дистанційне навчання є взаємодією викладача і студента у середовищі, що характеризується просторовою віддаленістю і різним форматом отримання контенту (електронна пошта, друковані матеріали, мобіль-

ний зв'язок, віртуальні класи тощо) (Moore, 1991). Згодом поняття «дистанційне навчання» визначалося багатьма науковцями як метод передачі знань, умінь і навичок у разі варіативності використаних технологій і носіїв інформації, що використовуються (друкована література, аудіоматеріали, комп'ютер); характеру навчання (семинар, лекція, інтегроване заняття); рівнів підтримки інтерактивності (віч-на-віч, онлайн, змішаний) (Fillip, 2001). Окрім набуття загальних знань, іншими основними цілями дистанційного навчання є розвиток професійних навичок і вмінь (Clarke, Mayer, 2008). Бурхливий розвиток мультимедійних технологій спонукав науковців розглянути дистанційне навчання як сукупність сучасних електронних технологій, які забезпечують отримання інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає (викладачів, науковців, фахівців у певних галузях науки), до тих, хто навчається (студентів, слухачів або учнів) (Roffe, 2004), або як навчальний процес із використанням інформаційно-комунікаційних технологій і пристроїв для навчання (CD / DVD, радіо, телебачення, телеконференції, Інтернет, ноутбук, мобільний телефон), що роблять процес дистанційної освіти незалежним від часу і місця (Harper, 2004). Одним із найшвидших способів дистанційної освіти є веб-навчання або онлайн-навчання, що поширюється у таких країнах, як США, Південна Корея, Сінгапур, Японія, Канада, Австралія, Нова Зеландія та інших (Burns, 2011; 63)

Мета дослідження – визначення готовності українських студентів спеціальності «Філологія» до роботи у дистанційному форматі навчання під час вивчення фахових дисциплін. Задля досягнення поставленої мети складено опитувальник (анкета), проведено анкетування (зріз) та аналіз отриманих результатів, описано результати дослідження.

Методологія дослідження. У травні 2021 року проведено опитування студентів-філологів щодо організації навчання в умовах карантину за двома аспектами діджиталізації процесу навчання: за проблемою використання мультимедійних технологій та ефективністю процесу навчання мов після використання цифрових технологій порівняно із традиційними методами навчання. Опитування реалізовано засобами MS Forms (пакет Office 365). Анкету поширено через сервіс GOOGLE FORMS та у соціальних мережах (Viber, Telegram, Instagram). Використано метод опитування за допомогою самостійного заповнення опитувального листа (анкети) респондентом (опитуваним) за вказаними у ньому правилами.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше досліджено ставлення студентів-філологів, які вивчають англійську мову як другу іноземну, до дистанційного навчання.

Результати дослідження. Для аналізу ми використовували статистичний метод дослідження – анонімне анкетування. Для проведення дослідження розроблена така анкета:

- 1) на якому курсі Ви навчаєтесь?
- 2) Варіанти відповідей: 1-й курс, 2-й курс, 3-й курс, 4-й курс;
- 2) стать. Варіанти відповідей: жіноча /чоловіча;
- 3) спеціальність. Варіанти відповідей: філологія/юриспруденція;
- 4) форма навчання. Варіанти відповідей: заочна/очна;
- 5) як Ви адаптувалися до дистанційного навчання іноземної мови?

Варіанти відповідей: погано/задовільно/добре/відмінно;

- 6) чи інформують Вас про зміни у розкладі під час дистанційного навчання іноземної мови? Варіанти відповідей: так, постійно/ іноді/ рідко/ не інформують взагалі;

- 7) чи зручно Вам навчатись іноземній мові в онлайн-режимі?

Варіанти відповідей: так, зручно (мені подобається)/ так, але складно/ ні, дуже важко/ ні, занадто легко/ вагаюсь із відповіддю;

- 8) рівень мотивації до навчання іноземної мови під час онлайн-навчання у Вас... Варіанти відповідей: збільшився/ не змінився/ зменшився/ вагаюсь із відповіддю;

- 9) чи задоволені Ви процесом навчання іноземної мови у дистанційному режимі? Варіанти відповідей: так/ скоріше так, ніж ні/ скоріше ні, ніж так/ вагаюсь із відповіддю;

- 10) які інформаційні ресурси використовуються викладачами для онлайн-навчання іноземної мови? Варіанти відповідей: навчально-інформаційний портал НУБіП (Moodle)/online-лекції (YouTube), вебінари, презентації, віртуальні освітні середовища і комунікаційні технології (Zoom, Google Meet, Cisco Webex)/інше;

- 11) які з інструментів дистанційного навчання Ви вважаєте найефективнішими? Варіанти відповідей: віртуальні освітні середовища (Moodle, Google Classroom, Google Meet)/месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp)/комунікаційні технології (Zoom, Skype, Meet Hangouts);

- 12) чи зручний у користуванні навчально-інформаційний портал НУБіП (Moodle) під час вивчення іноземної мови? Варіанти відповідей: так, досить швидко опанував (-ла)/ опанував (-ла)

самостійно не відразу/ важко було зрозуміти, куди натискати / мені все сподобалося;

- 13) із яких джерел Ви отримуєте завдання з іноземної мови? Варіанти відповідей: навчально-інформаційний портал НУБіП (Moodle) / месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp)/електронна пошта/ соціальні мережі/ інше;

- 14) на які освітні портали Ви відправляєте виконані роботи з іноземної мови? Варіанти відповідей: навчально-інформаційний портал НУБіП (Moodle)/месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp)/електронна пошта/ соціальні мережі;

- 15) як забезпечується подання лекційного матеріалу в умовах карантину? Варіанти відповідей: за допомогою комунікаційних технологій (Zoom, Skype, Google Meet) /через онлайн-відеозв'язок/ через аудіо-відеозапис/ на сайт кафедри;

- 16) які форми використовуються для поточного контролю якості знань студентів? Варіанти відповідей: опитування через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp)/опитування через зв'язок (Google Meet, Google Classroom, Skype, Zoom)/ виконання завдань, надісланих на електронну пошту/онлайн-тестування (Google Форми);

- 17) чи може, на Вашу думку, надалі дистанційне навчання стати частиною звичайного процесу? Варіанти відповідей: так/ні/вагаюсь із відповіддю;

- 18) чи зможе дистанційне навчання замінити викладача? Варіанти відповідей: так/ні/вагаюсь із відповіддю;

- 19) чи може онлайн-навчання підвищити рівень освіти? Варіанти відповідей: так/ні/вагаюсь із відповіддю;

- 20) які Ви можете назвати переваги дистанційного навчання? Варіанти відповідей: гнучкість місця, часу, темпу і траєкторії навчання/ /доступність/відсутність необхідності відвідувати лекції тасемінари/ демократичний зв'язок «викладач-студент» /комплексне програмне забезпечення /прovidні освітні технології;

- 21) які Ви можете назвати недоліки дистанційного навчання іноземної мови? Варіанти відповідей: відсутність особистісного спілкування із викладачем та однокурсниками/ надмірне завантаження студента/недостатнє забезпечення навчального контенту із дисципліни;

- 22) на Вашу думку, рівень розвитку онлайн-навчання іноземної мови в університеті є .. Варіанти відповідей: високий/достатній/задовільний/ незадовільний.

Досить цікавими щодо аналізу і подальших рішень можна вважати ці результати. Зокрема, аналіз проведеного анкетування засвідчив, що для

35,3% респондентів процес адаптації до дистанційного навчання пройшов бездоганно, 49% студентів вважають, що вони добре адаптувалися до цього формату навчання, 9,8% студентів – задовільно адаптувалися. Слід підкреслити, що лише 5,3% студентів визнали недостатність володіння цими технологіями (рис. 1).

5. Як Ви адаптувалися до дистанційного навчання іноземної мови?
51 р ответ

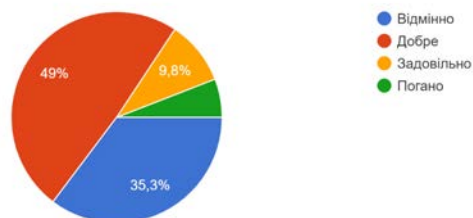

Рис. 1. Результати аналізу анкетування студентів

Студенти, залучені до процесу навчання, позитивно оцінили рівень викладання мови у дистанційному форматі: високим вважають його 39,2% студентів, достатнім – 39,2%. Кожен п'ятий респондент вважає рівень викладання задовільним (17,6%). Низькі оцінки рівня освіти під час дистанційного навчання дали лише 3,9% студентів (рис. 2).

22. На Вашу думку рівень розвитку он-лайн навчання іноземної мови в університеті є
51 р ответ

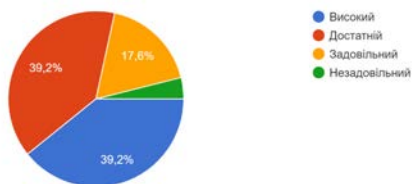

Рис. 2. Результати оцінювання студентами рівня викладання мови у дистанційному форматі

На запитання про можливість заміни очного навчання онлайн-навчанням думки студентів розділилися рівно на 3 частини: 37,3% відповіли ствердно, 37,3% – не погодились, решта вагалась із відповіддю (рис. 3).

18. Чи може онлайн навчання замінити очне навчання?
51 р ответ

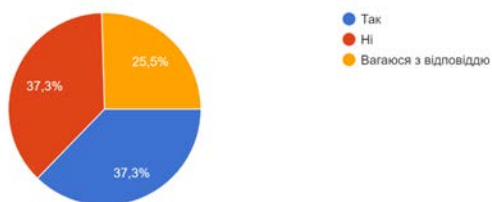

Рис. 3. Результати аналізу відповідей на запитання про можливість заміни очного навчання онлайн-навчанням

Серед студентів-філологів 68,6% із них підтвердили, що віртуально-тренінгова технологія може застосовуватися на заняттях у ЗВО у майбутньому, 13,7% респондентів не розглядають таку можливість на майбутнє, 17,6% студентів вагалась із відповіддю (рис. 4).

17. Чи може, на вашу думку, надалі дистанційне навчання стати частиною звичайного процесу?
51 р ответ

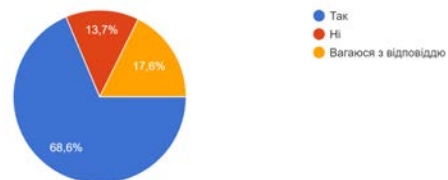

Рис. 4. Результати аналізу відповідей студентів на запитання про можливість застосування віртуальної тренінгової технології у майбутньому

Щодо запитання про підвищення мотивації до навчання іноземної мови у дистанційному форматі, то у 21,6% студентів вона збільшилася, для 56,9% респондентів такий формат не вплинув на рівень мотивації. Слід зауважити, що для 13,7% студентів дистанційне навчання зменшило мотивацію, 7,8% респондентів не змогли відповісти на це запитання (рис. 5).

8. Рівень мотивації до навчання іноземної мови в рамках он-лайн навчання у Вас
51 р ответ

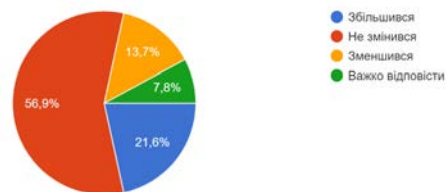

Рис. 5. Результати аналізу відповідей студентів на запитання про підвищення мотивації до навчання іноземної мови у дистанційному форматі

На запитання анкети, з яких джерел студенти отримують завдання з іноземної мови, більшість студентів (72,5%) указала месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp), 17,6% студентів – Moodle (навчально-інформаційний портал НУБіП), 5,9% студентів – соціальні мережі (рис. 6).

13. З яких джерел Ви отримувате завдання з іноземної мови?
51 р ответ

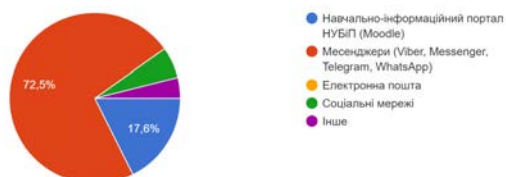

Рис. 6. Результати аналізу відповідей студентів на запитання про джерела отримання завдання з іноземної мови

На запитання анкети, на які освітні портали відправляються виконані роботи, більшість студентів (66,7 %) указала месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp), 21,6% студентів – Навчально-інформаційний портал НУБіП (Moodle), 11,8 % студентів – електронну пошту (рис. 7).

14. На які освітні портали Ви відправляєте виконані роботи з іноземної мови?
51 response

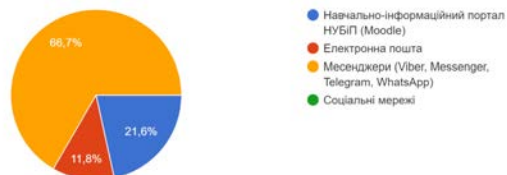

Рис. 7. Результати аналізу відповідей студентів на запитання про те, на які освітні портали відправляються виконані роботи

Результати анкетування продемонстрували, що українські студенти-філологи свідомо визнають потребу у використанні дистанційного навчання під час вивчення іноземної мови. За результатами опитування, вони високо оцінюють переваги дистанційного навчання, що підтверджують також результати іноземних дослідників (Ebner, Schön & Nagler, 2015). Результати опитування студентів показують, що більшість українських студентів задоволені Навчально-інформаційним порталом (Moodle) університету і досить швидко його опанували. Під час дистанцій-

ного навчання були широко поширені вебінари і відеоконференції, тому дослідження продемонструвало зростання ролі у комунікаційних технологій Zoom, Skype, Google Meet, а норвезьким дослідникам (Damsa Langhold, 2020) це дозволило говорити про «революцію ZOOM» у дистанційній освіті.

За результатами опитування, відсутність прямого контакту з викладачем і студентів між собою названа ними однією із головних проблем у дистанційному навчанні, що, на думку іноземних дослідників, є потужним фактором, який зумовлює психологічні проблеми (Brown, 2001). Дистанційний формат навчання – це виклик сьогодення для освітян усього світу (Breitenbach, 2021). Слід зауважити, що, на думку більшості українських студентів, дистанційна освіта не зможе замінити навчання в аудиторіях, із чим погоджується більшість іноземних дослідників.

Висновки. Аналіз отриманих результатів дозволяє стверджувати про досить високу готовність студентів до роботи у дистанційному форматі. Водночас із огляду на деякі результати доречним є певне коригування навчальних програм відповідно до нових умов, налаштування інтерфейсу користувачів, підтримка контролю за доступом до мережі Інтернет. Окрім того, задля подолання потенційних складнощів можна рекомендувати проведення ознайомлювальних занять перед початком роботи студентів у дистанційному форматі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Allen I. E., Seaman J. Going the distance: Online education in the United States. The Online Learning Consortium, 2011.
1. URL:https://www.researchgate.net/publication/234606148_Going_the_Distance_Online_Education_in_the_United_States_2011
- Breitenbach A. Digitale Lehre in Zeiten von Covid-19: Risiken und Chancen Marburg. Monographie, Sammelwerk oder Erstveröffentlichung, 2021.
3. URL:https://www.pedocs.de/volltexte/2021/21274/pdf/Breitenbach_2021_Digitale_Lehre_in_Zeiten.pdf
- Burns M. Distance Education for Teacher Training: Modes, Models, and Methods. 2011. URL:<http://idd.edc.org/sites/idd.edc.org/files/Distance%20Education%20for%20Teacher%20Training%20by%20Mary%20Burns%20EDC.pdf>
- Brown R. E. The process of community-building in distance learning classes. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 2001. No5 (2). P. 18–35.
- Clarke R.C., Meyer R.E. E-Learning and the science of instruction. Second Edition. San Fransisco: Pfeiffer, 2008.
- Childs G. Distance learning in Italian primary and middle school children during the COVID-19 pandemic: a national survey. BMC Public Health, 2021.
- Damsa C., Langfold M. Online Teaching in the time of Covid-19. Academic teachers' experiences in Norway. 2020. URL:<https://www.jus.uio.no/cell/digitaldugnad/report-university-teachers-16-april-2020.pdf>
- Favale T., Soro F., Trevisan M., Drago I., Mellia M. Campus traffic and e-Learning during COVID-19 pandemic. *Computer Networks*, 2020.
- Phillip B. Distance education in Central America and the Caribbean: Making the most of the region's experience and tackling challenges and opportunities of the new information and communications technologies. Tokyo, Japan, and Washington, DC: Japan International Cooperation Agency, 2001. URL:<https://www.utoronto.ca/~chan/istb01/readings/distanceEd.pdf>
- Harper K. C., Chen K., Yen D. C. Distance learning, virtual classrooms, and teaching pedagogy in the Internet environment. *Technology in Society*. 2004. Vol. 26. P. 585–598.
- Holmberg B. Theory and practice of distance education. Second edition. London and New York: Routledge, 1995.
- Ebner, M., Schön, M., Nagler, W. Was sagen die Studierenden zur E-Learning-Strategie der Hochschule? *ZFHE*. 2015. Vol. 10(2). P. 137–153.

14. Kerres M. *Mediendidaktik. Konzeption und Entwicklung mediengestützter Lernangebote* (5. Aufl.). Berlin: de Gruyter Oldenbourg, 2018.
15. Moore M. Editorial: Distance education theory. *The American Journal of distance Education*. 1991. Vol. 5 (3). P. 1-6.
16. Petko D. *Einführung in die Mediendidaktik: Lehren und Lernen mit digitalen Medien*. Weinheim: Beltz, 2014.
17. Roffe I. *Innovation and e-learning: E-business for an educational enterprise*. Cardiff, UK: University of Wales Press, 2004.
18. Андреев О., Кухаренко В. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання. 2013. URL:http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23642/3/Andrieiev_Pedahohichni_aspekty_2013.PDF
19. Аристова Н. *Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів*. Київ: «Гліфмедія», 2015.
20. Биков В., Кухаренко В., Сиротенко Н., Рибалко О., Богачков Ю. *Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник*. Київ: Міленіум, 2008.
21. Васюк О., Скумін Т. Теоретико-методичні аспекти організації дистанційної освіти. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 2. P. 1-3.
22. Штепура А. Професійна підготовка майбутніх учителів англійської мови засобами дистанційного навчання в університетах Республіки Польща. Дис... канд. пед. наук: Інститут педагогічної освіти дорослих імені Івана Зязюна. Київ, 2021.

REFERENCES

1. Allen I. E. & Seaman, J. (2011). Going the distance: Online education in the United States. *The Online Learning Consortium*. URL: https://www.researchgate.net/publication/234606148_Going_the_Distance_Online_Education_in_the_United_States_2011
2. Breitenbach A. (2021). *Digitale Lehre in Zeiten von Covid-19: Risiken und Chancen* Marburg (2021). Monographie, Sammelwerk oder Erstveröffentlichung. URL:https://www.pedocs.de/volltexte/2021/21274/pdf/Breitenbach_2021_Digitale_Lehre_in_Zeiten.pdf
3. Burns M. (2011). Distance Education for Teacher Training: Modes, Models, and Methods. URL:<http://idd.edc.org/sites/idd.edc.org/files/Distance%20Education%20for%20Teacher%20Training%20by%20Mary%20Burns%20EDC.pdf>
4. Brown R. E. (2001). The process of community-building in distance learning classes. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 5(2). P. 18–35.
5. Clarke R.C., Meyer R.E. *E-Learning and the science of instruction*. Second Edition. San Fransisco: Pfeiffer, 2008.
6. Childs G. Distance learning in Italian primary and middle school children during the COVID-19 pandemic: a national survey. *BMC Public Health*, 2001.
7. Damsa C., Langfold M. (2020). Online Teaching in the time of Covid-19. Academic teachers' experiences in Norway. URL:<https://www.jus.uio.no/cell/digitaldugnad/report-university-teachers-16-april-2020.pdf>
8. Favale T., Soro F., Trevisan M., Drago I., Mellia M. (2020). Campus traffic and e-Learning during COVID-19 pandemic. *Computer Networks*.
9. Phillip B. (2001). *Distance education in Central America and the Caribbean: Making the most of the region's experience and tackling challenges and opportunities of the new information and communications technologies*. Tokyo, Japan, and Washington, DC: Japan International Cooperation Agency. URL:<https://www.utscc.utoronto.ca/~chan/istb01/readings/distanceEd.pdf>
10. Harper K. C., Chen K., Yen D. C. (2004). Distance learning, virtual classrooms, and teaching pedagogy in the Internet environment. *Technology in Society*, 26, 585–598.
11. Holmberg B. (1995). *Theory and practice of distance education. Second edition*. London and New York: Routledge.
12. Ebner M., Schön M., Nagler, W. (2015). Was sagen die Studierenden zur E-Learning-Strategie der Hochschule? *ZFHE*. 2015. №10(2). P. 137–153.
13. Kerres, M. (2018). *Mediendidaktik. Konzeption und Entwicklung mediengestützter Lernangebote* (5. Aufl.). Berlin: de Gruyter Oldenbourg.
14. Moore M. (1991). Editorial: Distance education theory. *The American Journal of distance Education*. Vol. 5 (3). P. 1-6.
15. Petko D. (2014). *Einführung in die Mediendidaktik: Lehren und Lernen mit digitalen Medien*. Weinheim: Beltz.
16. Roffe I. (2004). *Innovation and e-learning: E-business for an educational enterprise*. Cardiff, UK: University of Wales Press.
17. Andreev O., Kuharenko V. (2013). *Pedagogichni aspekti vidkritogo distantsiynogo navchannya [Pedagogical aspects of open distance learning]* [online] / Dostupno: URL:http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23642/3/Andrieiev_Pedahohichni_aspekty_2013.PDF [Accessed 15 September 2021] [in Ukrainian].
18. Aristova N. (2015). *Formuvannya motivatsiyi vivchennya inozemnoyi movi u studentiv vischih navchalnih zakladiv [Formation of motivation to learn a foreign language in students]*. Kyiv: «Glifmediya» [in Ukrainian].
19. Bikov V., Kuharenko V., Sirotenko, N., Ribalko O., Bogachkov Yu. (2008). *Tehnologiya rozrobki distantsiynogo kursu: navchalnyi posibnik. [Distance course technology: a textbook]*. Kyiv: Milenium, [in Ukrainian].
20. Vasyuk O., Skumin T. (2011). *Teoretiko-metodichni aspekti organizatsiyi distantsiynoyi osviti [Theoretical and methodological aspects of distance education]*. Bulletin of the Book Chamber, 2, 1-3, [in Ukrainian].
21. Shtepura A. (2021). *Profesiyna pidgotovka maybutnih uchiteliv angliyskoyi movi zasobami distantsiynogo navchannya v universitetah Respubliki Polsha [Using distance learning technologies for training future English teachers of at the universities of the republic of poland (Dissertation for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences)]*, Kyiv: Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, [in Ukrainian].